

Programmet för rättigheter och värden 2017/18:FPM126

Kulturdepartementet

2018-06-27

Dokumentbeteckning

COM(2018) 383

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av programmet för rättigheter och värden

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 30 maj 2018 ett förslag till ett nytt program för rättigheter och värden, som en del av förslaget till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Programmet för rättigheter och värden föreslås ersätta de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Tillsammans med programmet för rättsliga frågor ingår programmet för rättigheter och värden i en fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden. Kommissionen föreslår att programmet för rättigheter och värden får ett anslag för sjuårsperioden på ca 642 miljoner euro i löpande priser, av totalt ca 947 miljoner euro för fonden.

Huvudsyftet med programmet för rättigheter och värden är att skydda och främja rättigheter och värden, såsom de finns uttryckta i EU:s fördrag, inklusive stadgan om de grundläggande rättigheterna, bl.a. genom att stödja civilsamhällets organisationer, för att upprätthålla öppna, demokratiska och inkluderande samhällen. Programmet har tre specifika mål: att främja jämlikhet och rättigheter, att främja medborgarnas engagemang för och deltagande i unionens demokratiska liv samt att bekämpa alla former av våld mot barn, unga, kvinnor och andra riskutsatta grupper, samt stödja och skydda de som utsatts för sådant våld.

Regeringen välkomnar, inom ramen för Sveriges målsättning om en väsentligt minskad EU-budget i nästa fleråriga budgetram, förslagets huvudsakliga inriktning.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen presenterade den 2 maj 2018 ett förslag till flerårig budgetram för EU för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM99), vilket följts upp med sektorsspecifika förslag. Den 30 maj presenterade kommissionen ett paket med förslag på temat ”investera i människor”, där bl.a. programmet för rättigheter och värden ingår. Programmet som föreslås utgöra ena delen av en ny fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden, ska ersätta de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Kommissionen motiverar sammanslagningen av de båda programmen med att de är små program som var för sig inte blir tillräckligt effektiva pga. en för liten budget. Genom en sammanslagning kan förenklingar och synergieffekter uppnås. Genom sammanslagningen skapas dessutom en gemensam ingång för projekt som handlar om EU-medborgarskapet. Programmet för rättsliga frågor föreslås ingå i samma fond som programmet för rättigheter och värden men kommissionen har bedömt att alla tre programmen inte kan slås samman i ett enda program pga. de undantag som Danmark, Irland och Storbritannien har på det rättsliga området.

1.2 Förslagets innehåll

Programmets övergripande mål är att skydda och främja de rättigheter och värden som finns uttryckta i EU-fördragen, inklusive stadgan om de grundläggande rättigheterna, för att upprätthålla öppna, demokratiska och inkluderande samhällen. Detta ska åstadkommas bland annat genom att stödja det civila samhällets organisationer. Programmet har tre specifika mål som motsvarar var sitt programområde: a) att främja jämlikhet och rättigheter, b) att främja medborgarnas engagemang för och deltagande i unionens demokratiska liv, samt c) att bekämpa våld.

Inom mål a) föreslås programmet fokusera på att:

- förebygga och motarbeta ojämlikhet och diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning,
- främja jämställdhet mellan kvinnor och män och dess integrering,
- främja antidiskriminering och dess integrering,
- bekämpa rasism och alla former av intolerans,
- främja och skydda rättigheter för barn,
- främja och skydda rättigheter för personer med funktionsnedsättning,
- främja och skydda rättigheter knutna till unionsmedborgarskapet,
- rätten till skydd av personuppgifter.

Inom mål b) föreslås programmet fokusera på att:

- öka medborgarnas förståelse för unionen, dess historia, kulturarv och mångfald,
- främja utbyte och samarbete mellan medborgare i olika länder samt främja deras medborgerliga och demokratiska deltagande för att kunna ge uttryck för och offentligt diskutera åsikter inom unionens alla åtgärdsområden.

Inom mål c) föreslås programmet fokusera på att:

- förebygga och motarbeta alla former av våld mot barn, unga och kvinnor liksom våld mot andra riskutsatta grupper,
- stödja och skydda de som utsatts för sådant våld.

För att genomföra programmet föreslås bland annat insatser som syftar till att öka medvetenheten och kunskaperna om de rättigheter och områden som omfattas av programmet samt utbyte av god praxis och ömsesidigt lärande. Vidare föreslås programmet stödja insatser som stärker medborgares medvetenhet om europeisk kultur, historia och hågkomst samt känslan av tillhörighet till unionen, inklusive vänortsprojekt. Programmet föreslås bl.a. stödja organisationer inom det civila samhället samt ge tekniskt och organisatoriskt stöd till europeiska medborgarinitiativ. Även analys av och insamling av data för ökad förståelse och genomförande av programmet samt utvecklande av indikatorer och utbildningsmaterial finns med bland de verksamheter som programmet föreslås kunna stödja.

För att följa upp programmet och mäta i vilken utsträckning målen nåtts föreslår kommissionen ett antal indikatorer, bl.a. antal personer som nåtts av aktiviteterna och antal organisationer i civila samhället som nåtts av stöd och kapacitetsutbyggnad.

1.3 Gällande svenska regler och förslagetts effekt på dessa

Ingen påverkan på svenskt regelverk förutses.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen föreslår att programmets budget ska vara ca 642 miljoner euro för perioden 2021–2027. Det skulle innebära en utgift för statsbudgeten på ca 255 miljoner kronor under 2021–2027, som belastar UO27 EU-avgiften. För budgetära konsekvenser av förslaget till flerårig budgetram för EU 2021-2027 som helhet se faktopromemoria 2017/18:FPM99.

En konsekvensbedömning har genomförts för att analysera ett möjligt europeiskt program för kultur, rättigheter och värden som skulle slå samman

2014–2020 års program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap, Ett Europa för medborgarna, Kreativa Europa och Rättsliga frågor. Kommissionen beslutade att ha kvar programmet Kreativa Europa som ett självständigt program och att inrätta en fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden med två underliggande finansieringsprogram: programmet för rättsliga frågor och programmet för rättigheter och värden. Kommissionen anser dock att konsekvensbedömningen fortfarande är giltig för att underbygga dessa initiativ. Kommissionen motiverar sammanslagningen av de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap med att de är små program som var för sig inte blir tillräckligt effektiva pga. en för liten budget. En sammanslagning leder enligt kommissionens analys till förenkling, synergier och ömsesidig förstärkning och bidrar till att göra programmet mer effektivt. Genom en sammanslagning skapas dessutom en gemensam ingång för projekt som handlar om EU-medborgarskapet.

Kommissionen har inte presenterat någon jämställdhetsanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar, inom ramen för den vägledande prioriteringen att programmets budget ska minska, att kommissionen lämnat förslag till program som syftar till att skydda och främja de rättigheter och värden som finns uttryckta i EU-fördragen, inklusive stadgan om de grundläggande rättigheterna, för att upprätthålla öppna, demokratiska och inkluderande samhällen. Regeringen välkomnar således förslagens huvudsakliga inriktning. Regeringen välkomnar också att kommissionen föreslår att EU fortsatt ska främja arbete för lika rättigheter och jämställdhet, rättigheter för barn och personer med funktionsnedsättning samt främja medborgarnas engagemang för och deltagande i den demokratiska processen i EU. Vidare välkomnar regeringen att kommissionen föreslår att EU även i fortsättningen föreslås stödja arbete mot diskriminering, rasism och andra former av intolerans liksom mot alla former av våld mot barn, unga, kvinnor och andra utsatta grupper.

Regeringen anser att det är positivt att programmet har ett tydligt fokus på att stödja civila samhällets organisationer.

Regeringen stödjer kommissionens ambition att öka effektiviteten och förenkla ansökningsprocessen, och kan därför acceptera förslaget att slå ihop de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap i ett gemensamt program. Regeringen anser att det är angeläget att det nya programmet genomförs på sådant sätt att den kunskap och kompetens som byggts upp inom och genom tidigare program tas tillvara.

I syfte att uppnå en kraftigt minskad EU-budget när Storbritannien lämnar EU anser regeringen att den föreslagna budgeten för programmet för rättigheter och värden bör minska i förhållande till kommissionens förslag. Regeringen anser att denna prioritering bör vara vägledande i förhandlingen om programmet. För generella svenska ståndpunkter gällande förslaget till flerårig budgetram för EU 2021-2027 se faktapromemoria 2017/18:FPM99.

En närmare analys av hela förslaget behöver göras innan regeringen kan ta närmare ställning till förslagets enskilda delar.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Som rättslig grund har kommissionen angett artiklarna 16(2), 19(2), 21(2), 24, 167(5) och 168 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet vilket innebär att Europaparlamentet och rådet gemensamt antar förordningen. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Enligt kommissionen kan förslagets syfte inte uppnås på ett tillfredställande sätt endast genom åtgärder från medlemsstaternas sida och kommissionen bedömer att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen. Kommissionen anser att EU-medborgarna inte är tillräckligt medvetna om de rättigheter de har enligt unionsrätten i fråga om jämlikhet, icke-diskriminering och medborgarskap och att åtgärder på EU-nivå är enda sättet att nå människor i alla medlemsstater. EU-finansiering kan bidra med ett mervärde när det gäller att värna och hjälpa till att upprätthålla gemensamma europeiska värden. Kommissionen anför också att främjandet och skyddet av värden kräver mekanismer för gränsöverskridande samarbeten och

nätverkssamarbeten vilket medlemsstaterna normalt inte kan uppnå på egen hand.

2017/18:FPM126

Regeringen delar kommissions bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Innehållet i förslaget till program för rättigheter och värden kommer förhandlas i en ad hoc arbetsgrupp för instrument kopplade till den fleråriga budgetramen 2021–2027 under rådet för rättsliga och inrikes frågor. Frågor som rör programmets budget kommer att förhandlas i den horisontella ad hoc-arbetsgruppen för EU:s fleråriga budgetram.

4.2 Fackuttryck/termer